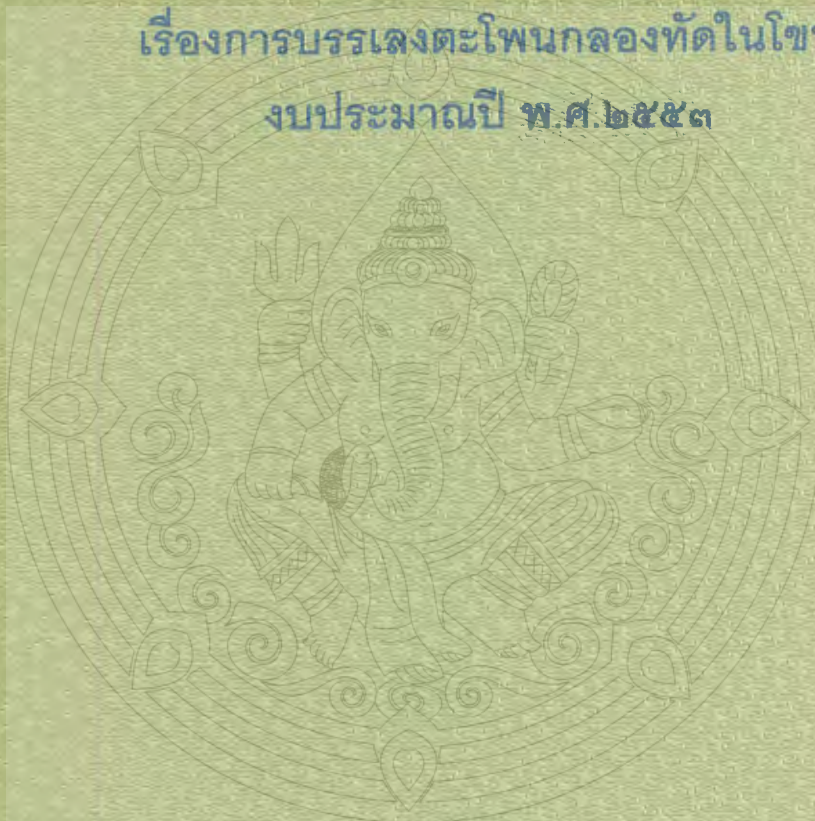

โครงการองค์ความรู้
เรื่องการบรรเลงตะโพนกลองทัดในชน
งนประมาณปี พ.ศ.๒๕๕๓

จัดทำโดย
กลุ่มดุริยางค์ไทย สำนักการสังคีต
กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

โครงการองค์ความรู้
เรื่องการบรรเลงตะโพนกลองทัดในโซน
งบประมาณปี พ.ศ.๒๕๕๓

จัดทำโดย
กลุ่มดุริยางค์ไทย สำนักการสังคีต
กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

สารบัญ

การำตรวจพลในการแสดงโขน	1
การตีตะโพนและกลองทัดในการแสดง	2
1.กลมพระนารายณ์ แบบที่ 1	2
2.กลมพระนารายณ์ แบบที่ 2	4
3. กราวพระ(รา) ฉาก 1	4
4. กราวพระ(ลักษมณ์) ฉาก 2	5
5. กราวพระ ฉาก 3	5
6. รำเชิดฉิ่ง-ศรทะนง	6
7. กราวเชนลิง	7
8. กราวพญาลิง	7
ภาคผนวก	
ภาพเบื้องหลังการจัดทำองค์ความเรียงการตีตะโพนและกลองทัดในการแสดงโขน	
โน้ตเพลง	

โครงการองค์ความรู้ เรื่องการติตะโพนและกลองทัดในการแสดงโขน

การจัดทำองค์ความรู้เรื่องการติตะโพนและกลองทัดในการแสดงโขน เป็นการจัดเก็บข้อมูล ทั้งด้านการบรรเลงและการแสดง การบรรเลงเรียกว่า “ออกเพลงกราว” การแสดงเรียกว่า “ตรวจพล” และการแสดงรำเดี่ยวที่อยู่ในการแสดงโขน ดังนั้น การจัดทำองค์ความรู้เรื่องการติตะโพนและกลองทัดในการแสดงโขนในครั้งนี้ จะประกอบด้วย

๑. รำกลมพระนารายณ์

๒. รำเชิดฉิ่ง-ศรทะนง

๓. รำตรวจพลของฝ่ายพลับพลาหรือฝ่ายมนุษย์ในการแสดงโขน

การรำตรวจพลนี้ นางสาวอัจฉรา สุภาไชยกิจ ได้อธิบายไว้ว่า การรำตรวจพล แบ่งออกได้เป็น ๒ รูปแบบคือการรำตรวจพลในการแสดงโขนและการรำตรวจพลในการแสดงละคร(ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะการรำตรวจพลในการแสดงโขน)

การรำตรวจพลในการแสดงโขน

การแสดงโขน มักแสดงเรื่อง รามเกียรติ์ ซึ่งเนื้อเรื่องส่วนใหญ่เป็นการทำสงครามระหว่างฝ่ายมนุษย์-ลิง เรียกว่า ฝ่ายพลับพลา กับฝ่ายยักษ์ เรียกว่าฝ่ายลงกา ดังนั้นการแสดงโขนแทบทุกตอนจึงมีการสอดแทรกเกี่ยวกับการจัดทัพ และการตรวจพล ของกองทัพทางฝ่ายยักษ์ และฝ่ายพระ (มนุษย์-กองทัพลิง) เป็นสำคัญ จากวิทยานิพนธ์ของ ไพฑูรย์ เข้มแข็ง เรื่องจารีตการฝึกหัดและการแสดงโขนของตัวพระราม ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรำตรวจพลไว้ว่า “สำหรับการฝึกรำตรวจพล เมื่อนักเรียนได้เรียนเพลงช้า-เพลงเร็ว และหน้าพาทย์เบื้องต้น เช่น เชิด เสมอ เมื่อฝึกจบเพลงแล้วครูมักต่อทำรำตรวจพลหรือออกกราวให้แก่ผู้เรียน...”

การรำตรวจพลในการแสดงโขน แบ่งเป็น ๒ ฝ่าย คือ

- การรำตรวจพลของฝ่ายพระ (ฝ่ายพลับพลา)
- การรำตรวจพลของฝ่ายยักษ์ (ฝ่ายลงกา)

สำหรับการจัดองค์ความรู้เรื่องการติตะโพนในการแสดงโขนจะจัดทำเฉพาะการรำตรวจพลของฝ่ายพระเท่านั้น

๑. คู่มือประกอบการสอนรายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ไทย ๒ นท ๓๑๐๒ เรื่องนางจันทน์ตรวจพลโดย

นางสาวอัจฉรา สุภาไชยกิจตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ (คศ. ๓)

การตีตะโพน-กลองทัดในการแสดงโขน

โขนเป็นนาฏกรรมชั้นสูงของไทยที่รวบรวมศิลปะหลายแขนงเข้าไว้ด้วยกัน หนึ่งในศิลปะเหล่านั้น คือ ดนตรีไทย ที่เรียกว่า วงปี่พาทย์ ซึ่งทำหน้าที่บรรเลงเพลงหน้าพาทย์ประกอบกริยาอาการของตัวแสดง ผู้บรรเลงตะโพนและกลองทัดในวงปี่พาทย์นั้น นอกจากจะตีหน้าทับประจำเพลงตามบทโขนแล้ว ในบางครั้ง บางตอนยังต้องทำการบรรเลงให้สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับท่ารำของตัวแสดงอีกด้วย

วิธีการตีตะโพนและกลองทัดที่จะทำการอธิบาย ต่อไปนี้ จึงเป็นวิธีการตีอันเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับท่ารำของตัวโขนดังกล่าว ซึ่งมีทั้งตัวพระ ตัวยักษ์ และตัวลิง ในที่นี้จะทำการอธิบายเฉพาะการบรรเลงที่เกี่ยวข้องกับตัวพระ และตัวลิง เท่านั้น จากการสำรวจและสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงโขน จะพบอยู่ในการแสดงดังต่อไปนี้

๑. กลมพระนารายณ์ แบบที่ ๑

เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงชุดนี้ คือ เพลงกลม และเพลงเชิด หน้าทับที่ใช้บรรเลงประกอบเพลง คือ หน้าทับพิเศษและหน้าทับเฉพาะ

การตีตะโพนและกลองทัดในการแสดงชุดนี้ ตอนต้นเป็นการบรรเลงหน้าทับประจำเพลงตามปกติ ดังนี้

ตะโพน	ดิง-กะดืบ	ดิงเท่ง-ดิง	- เท่ง - ดืบ	-เพลิง-เท่ง	ดิง-กะดืบ	ดิงเท่ง-ดิง	- เท่ง - ดืบ	-เพลิง-เท่ง
กลองทัด	----	--- ต้อม	-- ต้อม-	-ต้อม-ต้อม	----	--- ต้อม	-- ต้อม-	-ต้อม-ต้อม

การบรรเลงหน้าทับประจำเพลงจะดำเนินไปตามทำนองเพลงโดยตลอด จนกระทั่งผู้แสดงเป็นพระนารายณ์รำตามกระบวนท่าหันหน้ามาทางคันขวาของเวที วางพักเท้ายืนกล่อมหน้า

ถึงตอนนี้ ผู้บรรเลงตะโพน และกลองทัดต้องคอยสังเกตให้ดี เมื่อผู้รำซัดเท้าซ้ายไปทางด้านหลัง ยกเท้าขวาสูงแล้วทางโน้มตัวและแขนทั้งสองข้างไปทางด้านขวาเฉียงตัวพร้อมทั้งเก็บชอยเท้า ตรงนี้ตะโพนจะตีทำ

-- เพลิง เท่ง	-- เพลิง เท่ง
---------------	---------------

ในจังหวะกระชั้นประมาณ ๒-๓ ครั้ง ผู้ตีกลองทัดจะต้องเปลี่ยนจากการเดินไม้กลองเป็นการตีรัว

-ต้อมต้อมต้อม	-ตุ้มตุ้มตุ้ม	-- ต้อม ต้อม	-ตุ้มตุ้ม
---------------	---------------	--------------	-----------

แล้วตีรัวในจังหวะห่างๆ จากลูกต้อม(เสียงต่ำ) ย้ายไปลูกตุ้ม(เสียงสูง) ค่อยกระชั้นจังหวะเร็วขึ้นเรื่อย ๆ ผู้รำจะรำไปตามกระบวนท่า จนกระทั่งกลับมายืนวางเท้าขวายืนกล่อมหน้าอีกครั้ง กลองจึงหยุด จากนั้นจึงตีเข้าไม้เดินต่อไป ผู้รำก็รำไปตามกระบวนท่าต่อไป จนกระทั่งมายืนอยู่ตรงกลางเวที ยก

มือขวาที่ถือคทาขึ้นตรงหน้าเหนือศีรษะเล็กน้อย ห้อยปลายคทาลงพื้น ถึงตรงนี้ผู้บรรเลงตะโพนต้องตีทำ

- ตึง - เท่ง	- ตึง - เท่ง
--------------	--------------

ผู้บรรเลงกลองทัดจึงตีทำ

--- ต่อม	-- ตะล่อม(ต้อมต้อม)
----------	---------------------

ให้เข้ากับทำรำและจังหวะที่กำลังดำเนินอยู่จำนวน ๓ ครั้ง จากนั้นกลองทัดจะตีสลับลูกให้เข้ากับทำรำ

-- ตุ่มตุ่ม	-- ต้อมต้อม
-------------	-------------

ประมาณ ๔ - ๖ ครั้ง แล้วรวบต่อไป กระทั่งผู้รำกลับมายืนพักเท้า กล่อมหน้า กลองจึงหยุดรวแล้วตีเข้าไม้เดินต่อไป เมื่อผู้รำถอนเท้าซ้ายไปวางด้านหลัง พร้อมทั้งตั้งวงสูงรอ ตอนนั้นผู้บรรเลงกลองทัดต้องหยุดบรรเลงและผู้บรรเลงตะโพนต้องตีทำนองทำ ๓ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑	- ป๊ะ - ตับ	- ป๊ะ - ตึง	- เท่ง - ตับ	- ฟรีด - ป๊ะ
ครั้งที่ ๒	---	- ฟรีด - ป๊ะ	- เท่ง - ตับ	- ฟรีด - ป๊ะ
ครั้งที่ ๓	---	- ฟรีด - ป๊ะ	- เท่ง - ตับ	- ฟรีด - ป๊ะ

จากนั้นจึงตีทำนอง - ป๊ะ เท่ง ป๊ะ ติดต่อไปอีก ๓ ครั้ง รวมการทำลงอีก ๑ ครั้ง ดังนี้

ตับ-ตึงป๊ะ	- ฟรีด-ป๊ะ	ตับ-ตึงป๊ะ	- ฟรีด-ป๊ะ
ตับ-ตึงป๊ะ	- ฟรีด-ป๊ะ	- เท่ง-ตับ	- ฟรีด-ป๊ะ

---ทำลง---

ในขณะที่ผู้บรรเลงตะโพนตี - ป๊ะ เท่ง ป๊ะ อยู่ นั้น ผู้รำจะขยับปลายเท้าขวาตบลงกับพื้นเข้ากับจังหวะในตอนท้าย จะก้าวเท้าขวาย้อนตัววางเท้าซ้ายลงทางด้านหลัง ตั้งวงสูงหงายมือลงพร้อมกับจังหวะทำของตะโพน ตะโพนหยุด เมื่อผู้รำยกเท้าขวาไปวางทางด้านหลัง พร้อมทั้งตั้งวงสูง ผู้บรรเลงจะตีทำ ๓ ครั้ง เหมือนตอนแรกและตีป๊ะเท่งป๊ะ ๓ ครั้ง เหมือนตอนแรก และตีป๊ะเท่งป๊ะ ๓ ครั้ง และทำลงอีก ๑ ครั้ง แล้วจึงหยุด จากนั้นผู้บรรเลงกลองทัดจะตีเล่นไม้และเข้าไม้เดินต่อไป เมื่อผู้รำหมุนตัวตั้งท่าเชิด ปี่พาทย์จึงเปลี่ยนจากทำนองเพลงกลม เป็นเพลงเชิด และบรรเลงเรื่อยไปจนกระทั่งผู้รำเข้าหลังเวที จึงลงจบ

๒. กลมพระนารายณ์ แบบที่ ๒

เพลงและหน้าทับที่ใช้บรรเลงประกอบการรำชุดนี้เหมือนกัน แบบที่ ๑ ในตอนต้น ผู้บรรเลงตะโพนและกลองทัด บรรเลงหน้าทับประจำเพลงตามปกติเหมือนกับแบบที่ ๑ ผู้รำก็จะรำตาม **กระบวนท่า จนกระทั่งหันหน้ามาทางด้านขวาของเวที** อยู่ในท่าวางพักเท้ายื่นกล่อมหน้า ถึงตรงนี้ ผู้บรรเลงตะโพนและกลองทัดต้องคอยสังเกตให้ดี เมื่อผู้รำถอนเท้าขวามาวางด้านหลัง ย้อนตัวยกเท้าซ้ายเท้าแล้ววาง และยกเท้าขวาไปวางด้านหน้า โนม้น้ำหนักตัวไปทางด้านขวาพร้อมทั้งกราบแขนทั้งสองข้างมาทางด้านซ้ายของผู้บรรเลงกลองทัดต้องหยุดบรรเลง ผู้บรรเลงตะโพนต้องเปลี่ยนจากการบรรเลงหน้าทับประจำเพลง มาบรรเลงทำนองหน้าทับเพลงเร็ว

--- ตีบ	- พริ้ง - พริ้ง	--- ตีบ	- พริ้ง - พริ้ง
---------	-----------------	---------	-----------------

เข้ากับท่ารำ ประมาณ ๑๒ จังหวะ จบลงตรงที่ผู้รำยืนพักเท้ากล่อมหน้า จากนั้นจึงทำการบรรเลงหน้าทับประจำเพลงต่อไป เมื่อผู้รำหันหน้าตรง ยุดตัว คบวงศาเก็บชอยเท้าผู้บรรเลงตะโพนตีทำนอง

- เพลง - เท่ง	- เพลง - เท่ง
---------------	---------------

ผู้บรรเลงกลองทัดเปลี่ยนจากการเดินไม้กลองเป็นการตีรว(เหมือนกับที่อธิบายไว้ในแบบที่ ๑) กระทั่งผู้รำวางพักเท้ายืดตัวยื่นกล่อมหน้า จึงหยุด แล้วเข้าบรรเลงไม้เดินต่อไป ผู้รำก็รำตามกระบวนท่าต่อไป จนกระทั่งหยุดยืนกลางเวที ยกมือขวาที่ถือคทาขึ้นตรงหน้าเหนือศีรษะเล็กน้อย ห้อยปลายคทาลงพื้น ตรงนี้ ตะโพนต้องตีทำนอง

- ดิง - เท่ง	- ดิง - เท่ง
--------------	--------------

กลองทัดต้องตีทำนองรับ

--- ต้อม	--- ต่อม (ต้อมต้อม)
----------	---------------------

ไปตามขั้นตอนเหมือนดังอธิบายไว้แล้วในบทที่ ๑ กระทั่งผู้รำกลับมายืนพักเท้ากล่อมหน้า จึงหยุดและตีไม้เดินต่อไป เมื่อผู้รำหมุนตัวตั้งท่าเซิด ปีกาทยจึงเปลี่ยนจากทำนองกลมเป็นเพลงเซิด และบรรเลงเรื่อยไปจนกระทั่งจบการแสดง

๓. กราวพระ(ราม)จาก ๑

เพลงที่ใช้บรรเลงในการรำชุดนี้นิยมนำเพลงอื่น ๆ ที่มีจำนวนเพลงที่ไพเราะนุ่มนวลมาบรรเลงแทนเพลงกราวนอก เช่น เพลงกระแต ๒ ชั้น เพลงขับนก เป็นต้น แต่ตะโพนและกลองทัดยังบรรเลงหน้าทับประจำเพลงกราวนอกตามปกติ ดังนี้

ตะโพน	-ต๊ิบ-เท่ง	--ตะลึง	-ตึง-ต๊ิบ	-เพลึง-เท่ง	-ต๊ิบ-เท็ง	-ตึง-ต๊ิบ	-เพลึง-เท่ง	-ต๊ิบ-เท็ง
กลองทัด	----	---ด้อม	--ด้อม-	ด้อม-ด้อม	----	---ด้อม	-ด้อม-	ด้อม-ด้อม

ผู้แสดงเป็นพระรามจะรำรำตามกระบวนท่า จนกระทั่งหันหน้าตรงกับเวทีทางมือซ้ายตั้งวง
หน้าย่าชอยเท้า ถึงตรงนี้ตะโพนต้องบรรเลงทำนองทำกลองทัด

--เพลึง เท่ง	--เพลึง เท่ง
--------------	--------------

ผู้ตีกลองทัดจะต้องเปลี่ยนจากการตีเดินไม้กลอง หน้าทับประจำเพลงมาเป็นการตีรว

-ด้อมด้อมด้อม	-ดุ่มดุ่มดุ่ม	--ด้อม ด้อม	--ดุ่มดุ่ม
---------------	---------------	-------------	------------

แล้วตีรวในจังหวะห่าง ๆ แล้วค่อยกระชั้นเร็วขึ้น เมื่อผู้รำวางพักเท้า มือที่ถืออาวุธ(ศร)ตั้งวงสูง กลองจึง
หยุดตี แล้วตีเดินไม้ จากนั้นจึงตีเดินไม้กลองหน้าทับประจำเพลงต่อไป พระรามรำเข้าโรงไป

๔. กราวพระ(ลักษมณ์) จาก ๒

เพลงที่ใช้บรรเลงหน้าทับที่ตีประกอบเพลง รวมถึงกระบวนท่ารำรำของผู้แสดงดำเนินไปใน
รูปแบบเดียวกับฉาก ๑ เกือบทุกประการเพียงแต่ผู้แสดงพระลักษมณ์ถือขรรค์เป็นอาวุธ เมื่อครบ
กระบวนท่าจึงรำเข้าโรงไป

๕. กราวพระ จาก ๓

เพลงที่ใช้บรรเลงหน้าทับที่ตีประกอบเพลง กระบวนการรำรำของผู้แสดงรวมถึงวิธีการตี
ตะโพนและกลองทัดที่ตีทำ-รว ยังคงดำเนินไปในรูปแบบเดียวกับฉาก ๑ และฉาก ๒ ต่างกันตรงที่ฉาก
๓ นี้ผู้แสดงจะออกมารำรำทั้งพระรามและพระลักษมณ์ หลังจากนั้นวางพักเท้า ตั้งวงสูงรอ วงปี่พาทย์
จะเปลี่ยนทำนองเพลงที่บรรเลงเป็นเพลงเร็ว ผู้บรรเลงตะโพนจะต้องบรรเลงหน้าทับเพลงเร็ว(เพลงเร็ว
อะไรก็ได้ตามความเหมาะสม) ในที่นี้ใช้เพลงเร็ว หน้าทับที่กำกับเพลงเร็ว

---ต๊ิบ	-พริ้ง -พริ้ง	---ต๊ิบ	-พริ้ง -พริ้ง
---------	---------------	---------	---------------

สลับกับการตีสายเพื่อให้เข้าเพลงและทำรำ เมื่อผู้รำมาอยู่ในท่าวางพักเท้า ตั้งวงสูงจึงหยุดบรรเลง ตี
ตรงนี้ผู้บรรเลงกลองทัดจะตีเดินไม้ และเข้าไม้เดิน ต่อไป เมื่อผู้รำทำท่ามือซ้ายไปด้านหน้า วงปี่พาทย์
จะเปลี่ยนทำนองเป็นเพลงเชิด บรรเลงไปจนกระทั่งผู้รำเข้าโรงไป

๖. รำเชิดจิ้ง – ศรทะนง

เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงชุดนี้ คือเพลงเชิดจิ้ง(ไม่มีหน้าทับตีกำกับ) เพลงศรทะนง (ประกอบด้วยทำนองเพลง ๓ ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ ๑ เรียกว่า ศรบุชา ช่วงที่ ๒ เรียกว่า ศรพระลักษมณ์ และ ช่วงที่ ๓ ศรสำเร็จ) และเพลงเร็ว

ทำนองหน้าทับพิเศษที่ตีกำกับเพลงศรทะนง มีดังนี้

ตะโพน	--ดิง	---เถะ	---ดืบ	-ดิง-ดืบ	-ดืบ-เพ่ง	---เถะ	---ดืบ	-ดิง-ดืบ
กลองทัด	----	----	----	---ด้อม	----	----	----	---ด้อม

ตะโพน	---เพ่ง	-ตะดิง	-ดิง-ดืบ	-เพ่ง-เพ่ง	-ดืบดิง	-ดืบเพ่ง	-ดิง	-ดืบ
กลองทัด	----	----	----	---ด้อม	----	----	----	---ด้อม

ตะโพน	--เพ่ง	ดิงดืบ-	เพ่ง-ดิงดืบ	-เพ่งดิงดืบ	---เพ่ง	ดิงดืบ-	เพ่ง-ดิงดืบ	-เพ่งดิงดืบ
กลองทัด	---	-ด้อม-	---ด้อม	---ด้อม	----	-ด้อม-	---ด้อม	---ด้อม

ตะโพน	-เพ่งดิงดืบ	-เพ่งดิงดืบ	-เพ่งดิงดืบ	-เพ่งดิงดืบ	-ดืบดิง	-ดืบเพ่ง	-เถะ-ดืบ	-ดิง-ดืบ
กลองทัด	---ด้อม	---ด้อม	---ด้อม	---	-ด้อม-	---ด้อม	---ด้อม	---ด้อม

การรำชุดนี้เป็นการรำในเพลงเชิดจิ้ง ซึ่งตลอดการรำเพลงเชิดจิ้งนี้ จะมีอยู่ ๓ ช่วงที่ ตะโพน กลองทัด และวงปี่พาทย์ ต้องเปลี่ยนทำนองเป็นเพลงศรทะนงเพื่อให้สัมพันธ์กับท่ารำของผู้แสดง เมื่อจบแล้วก็กลับมาบรรเลงเพลงเชิดจิ้งต่อไป

ช่วงที่ ๑ เมื่อเห็นผู้รำทำท่าลงวงหมุนตัวทางขวาเก็บชอยเท้า ตรงนี้ผู้บรรเลงตะโพนจะตีเสียง ---ดิง | ---เถะ | แทรกขึ้นมาในทำนองเพลงเชิดจิ้ง(ต้องตรงจังหวะด้วย) เมื่อผู้บรรเลงเครื่องมืออื่น ๆ ในวงปี่พาทย์ได้ยิน ก็จะเปลี่ยนไปบรรเลงทำนองเพลงศรทะนง(ศรบุชา)แทนทันที และในขณะเดียวกัน ผู้รำก็จะทำท่าพนมมือพร้อมกับนำคันศร ขึ้นไปวางบนมือที่พนมนั้น และรำต่อไป

ช่วงที่ ๒ เมื่อผู้รำเปลี่ยนคันศรมาไว้ทางมือซ้ายตั้งวงสูงมือขวาหยิบลูกศรอยู่ข้างลำตัวเก็บชอยเท้าหมุนมาทางขวาผู้บรรเลงตะโพนจะตีเสียง | ---ดิง | ---เถะ | แทรกขึ้นมาในทำนองเพลงเชิดจิ้ง อีกครั้ง เมื่อผู้บรรเลงเครื่องมืออื่น ๆ ในวงปี่พาทย์ได้ยิน ต้องเปลี่ยนไปบรรเลงทำนองเพลงศรทะนง(ศรพระลักษมณ์)แทนทันที เหมือนช่วงแรก และผู้รำ ก็จะรำท่าพระรามโก่งศรศิลป์ไปตามกระบวนท่าต่อไป

ช่วงที่ ๓ เมื่อผู้รำทำท่างานนอน(มือซ้าย คืบคันศร มือขวาจับตั้งข้อมือถือลูกศรเก็บชอยเท้า หมุนมาทางขวา ผู้บรรเลง ---ดิง ---เถะ เป็นครั้งที่ ๓ จะตีเสียง

ตะโพนผู้บรรเลงได้ยินต้องเปลี่ยนไปบรรเลงทำนองเพลงศรทะนงช่วงที่ ๓ (ศรสำเร็จ)ในทันที และเมื่อบรรเลงจบต้องบรรเลงเพลงเร็วติดต่อไปด้วยอีกหนึ่งเพลง จึงถือว่าจบการรำชุดเชิดจิ้ง-ศรทะนง

๗. กราวเขนลิง

เพลงที่ใช้บรรเลง คือเพลงกราวนอก หน้าทับที่ใช้บรรเลงประกอบเพลงคือ หน้าทับพิเศษ ที่ได้
อธิบายเนื้อหาของหน้าทับไว้ในตอนต้น

เมื่อปีพาทย์ทำเพลงกราวนอก บรรดาเขนลิงก็จะเดินเดินแถวออกมา พร้อมทั้งทำท่าต่าง
ไปตามเพลง จนกระทั่งทำท่ากระเด้งพื้นหงายมือ หมุนตัวมาทางขวาลงท่าเชิด ตรงนี้ผู้บรรเลงตะโพน
จะตีทำ

- ดิง - เห่ง	- ดิง - เห่ง
--------------	--------------

และผู้บรรเลงกลองทัดจะตีรับ

--- ต่อม	-- ตะล่อม(ต้อมต้อม)
----------	---------------------

จำนวน ๓ ครั้ง จากนั้นผู้บรรเลงกลองทัดก็ตีสลักลูกสูง-ต่ำ ตามทำอีกประมาณ ๖ ครั้ง เล่นไม้เล็กน้อย
แล้วเข้าไม้เดินไปตามเพลงต่อไป

๘. กราวพญาลิง

คำอธิบายเพลง เนื่องจากกราวพญาลิงที่จะทำการอธิบายต่อไปนี้มีหลายแบบมีความยาว
พอสมควร ดังนั้นในการบรรเลงจึงจำเป็นต้องหาเพลงที่เป็นเพลงประเภทเดียวกัน จำนวนใกล้เคียงมา
บรรเลงแทนกัน เพื่อไม่ให้เกิดความจำเอนในการบรรเลง เช่น เพลงกราวนอก ก็จะใช้เพลง กราวดง กราว
แขกเงาะ มาแทนบ้าง หรือเพลงประเภทอื่นใดที่ใช้บรรเลงบรรเลงตอนออกทำนองตะโพน “ ป๊ะ เห่ง
ป๊ะ” ตรวจพล ก็จะใช้เพลงค้ำคาวกนกกล้วย เพลงแสนคำนึง เพลงประเภทช้า ๆ บรรเลงแทนกันบ้าง
ตามความเหมาะสม ซึ่งในการอธิบายต่อไปนี้จะไม่บอกชื่อเพลง จะบอกเพียงว่าเป็นเพลงกราวนอก
และเพลงชั้นเดียวเท่านั้น จึงขอให้ทำความเข้าใจไว้ ณ ที่นี้ด้วย

๘.๑ กราวพญาลิง สุครีพตรวจพล ฉาก ๑

เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบ คือเพลงกราวนอก และเพลงชั้นเดียว สำหรับหน้าทับที่ใช้
บรรเลงประกอบเพลง คือ หน้าทับพิเศษ และหน้าทับพิเศษสอดแทรก (เนื่องจาก “ ป๊ะ เห่ง ป๊ะ” มิใช่
หน้าทับหลัก หากแต่เป็นเพียงวิธีตีอย่างหนึ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อบรรเลงเข้ากับทำรำนั่นผู้เขียนจึงขอ
ใช้คำว่า หน้าทับพิเศษสอดแทรก)

เมื่อปีพาทย์บรรเลงเพลงกราวนอก ผู้แสดงเป็นตัวสุครีพจะออกมาเดินไปตามกระบวน
ท่า จนถึงท่าหย่อง เมื่อผู้แสดงทำท่าลงวงและกระเด้งกลับ ผู้บรรเลงตะโพนจะต้องตีทำ

-- เพลิง เห่ง	-- เพลิง เห่ง
---------------	---------------

ผู้บรรเลงกลองทัดจะตีรับ

-ต้อมต้อมต้อม	-ตุ่มตุ่มตุ่ม	-- ต้อม ต้อม	-ตุ่มตุ่ม
---------------	---------------	--------------	-----------

แล้วตีรัวในจังหวะห่าง ๆ จากลูกด้อมๆ(เสียงต่ำ ย้ายไปลูกต้อม(เสียงสูง) และค่อยกระชั้นเร็วขึ้น ๆ จนกระทั่งผู้แสดงทำท่าเสียวแล้วขึ้นวางพักเท้ากลองจึงหยุดรัว และเมื่อผู้แสดงเหลียวแล้วยืดยุบ ตะโพนและกลองทัดจึงตีทำและรัวอีกครั้ง จนกระทั่งผู้แสดงทำท่ากระที่บกลับมาตั้งท่าตรวจพล จึงหยุด แต่การหยุดในครั้งนี้ ต้องรอฟังให้สัมพันธ์และพอดีกับทำนองเพลง ซึ่งต้องหาทางลงจบ เพื่อให้ที่ผ่านมา จนกระทั่งผู้แสดงปลดบเสรีจึงหยุดและตีเล่นไม้กลอง เข้าเนื้อไม้เดินต่อไป ในช่วงที่ทำการรัวปลดบอยู่นี้วงปี่พาทย์ก็จะหาทางกลับไปบรรเลงทำนองกราวอีกครั้ง เพื่อรอการตรวจพลของ พระรามหรืออื่น ๆ ต่อไป

๘. ๒ กราวพญาลิง หนุมาน ชมพูพาน องคต นิลนน ตรวจพล จาก ๑ สุครีพ ไม่เดินรับ

ลักษณะการบรรเลงทั้งเพลงที่ใช้บรรเลง หน้าทับที่ใช้ประกอบเพลงรวมถึงขั้นตอนการตีทำของตะโพน การตีรัวของกลองทัด จะเหมือนกับการบรรเลงในชุดสุครีพตรวจพล จาก ๑ ทุกอย่างต่างกันตรงที่มีตัวแสดงออกมาพร้อมกันทั้ง ๔ ตัว(แสดง) เท่านั้น และตัวสุครีพที่ออกมาตรวจพลในตอนแรกจะนั่งรอเฉย ๆ เมื่อหนุมาน ชมพูพาน องคต นิลนน เดินตรวจพลเสร็จ สุครีพจึงเข้าปลดบ การบรรเลงตะโพนและกลองทัด ทั้งวิธีการบรรเลงและขั้นตอนต่าง ๆ จะดำเนินไปเช่นเดียวกับตอนสุครีพตรวจพลทุกประการ

๘.๓ กราวพญาลิง หนุมาน ชมพูพาน องคต นิลนน ตรวจพล จาก ๑ สุครีพ พเดินรับ

ลักษณะการบรรเลงทั้งเพลงที่ใช้บรรเลง หน้าทับที่ใช้ประกอบเพลงขั้นตอนของการตีทำตะโพน การตีรัวของกลองทัด จะเหมือนกับการบรรเลงในข้อ ๘.๒ ทุกอย่างจะต่างกันตรงที่ตอนออก “ ป๊ะ เท่ง ป๊ะ ” สุครีพจะลุกขึ้นมาเดินตรวจพลรับด้วย จนกระทั่งเข้าปลดบในตอนสุดท้าย จนจบกระบวนท่า

๘.๔ กราวพญาลิง หนุมาน ชมพูพาน องคต นิลนน ตรวจพล จาก ๒ สุครีพไม่เดินรับ

เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบและหน้าทับที่ใช้สำหรับตีประกอบเพลงเหมือนกับที่อธิบายไว้แล้วในข้อ ๘.๒

เมื่อปี่พาทย์บรรเลงเพลงกราวนอก ผู้แสดงเป็นตัวหนุมาน ชมพูพาน องคต นิลนน จะออกมาพร้อมกันเหมือนจาก ๑ เดินไปตามกระบวนท่า จนมาถึงท่าหย่อง แล้วลงวงกระที่บกลับ ผู้บรรเลงตะโพนจะตีทำ

-- เพลิง เท่ง	-- เพลิง เท่ง
---------------	---------------

ผู้บรรเลงกลองทัดจะตีรับ

-ด้อมด้อมด้อม	-ตุ้มตุ้มตุ้ม	-- ด้อม ด้อม	--ตุ้มตุ้ม
---------------	---------------	--------------	------------

แล้วค่อย ๆ รัวกระชั้นขึ้นจนกระทั่งผู้แสดงเก็บชอยเท้าและตั้งท่าตรวจพล จึงหยุดปีพาทย์ทำเพลงขึ้นเดียว ตะโพนบรรเลง " ป๊ะ เท่ง ป๊ะ" เข้ากับเพลง และทำเดินต่อไปจนจบกระบวนท่า คือ ผู้แสดงกระโดดเก็บชอยเท้าตะโพนจึงหยุด เมื่อผู้แสดงทั้งหมด พร้อมสุครีพที่นั่งอยู่ถูกขึ้นมากำทำจับสองมือด้านหน้า (เตรียมปลอบ) แล้วยียุบ ตะโพนจะตีทำ และกลองทัดจะตีรับแล้วรัวอีกครั้ง ปีพาทย์กลับมาบรรเลงทำนองกราว หลังจากตีรัวได้สักครู่กลองทัดจะตีเล่นไม้และเข้าไม้เดินต่อไป

จุดที่น่าสังเกต สำหรับการตรวจพล จาก ๒ นี้ คือ ในตอนที่ผู้แสดงออกมาหน้าเวทีจะชอยเท้าออกมาและหันหน้าเข้าเวที (หันหลังให้ผู้ชม) และจะมีการตีรัวของกลองเพียงครั้งเดียวแล้วออก " ป๊ะ เท่ง ป๊ะ" ซึ่งต่างจากจาก ๑ ที่ผู้แสดงหันหน้าออกด้านหน้าเวที และมีการตีรัวกลองสองครั้ง จึงออก " ป๊ะ เท่ง ป๊ะ" ต่อไป

๘.๕ กราวพญาลิงหลบจาก

เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบคือเพลงกราวนอก และเพลงขึ้นเดียว ซึ่งในชุดนี้จะมีความยาวกว่าชุดอื่น ๆ อาจใช้เพลงในประเภทเดียวกันนี้หลายเพลงบรรเลงให้เหมาะสมสอดคล้องกับการแสดงขึ้นอยู่กับผู้บรรเลงว่าจะเลือกใช้เพลงใด สำหรับหน้าทับที่ใช้บรรเลงประกอบคือหน้าทับพิเศษและหน้าทับพิเศษสอดแทรก

เมื่อปีพาทย์บรรเลงเพลงกราวนอก ผู้แสดงเป็นหนุมาน และชมพูพาน จะออกมาเดินตามกระบวนท่า จนถึงท่าหย่องเมื่อทำท่าลงวง และกระเทีบกกลับ ตะโพนและกลองทัดจะตีทำและตีรัวในลักษณะเดียวกับที่อธิบายไว้ในข้อ ๘.๑ จนกระทั่งตัวชมพูพานหายเข้าโรงไปและตัวหนุมานเข้าไปทำจากนั่ง กลองจึงหยุด เมื่อผู้แสดงขยับตัวตะโพนจะตีทำพร้อมกันนั้นกลองทัดจะตีรัว

-ด้อมด้อมด้อม	-ตุ้มตุ้มตุ้ม	-- ด้อม ด้อม	--ตุ้มตุ้ม
---------------	---------------	--------------	------------

ประมาณ ๖ ครั้งให้เข้ากับท่า แล้วรัวต่อไปจนผู้แสดงเป็นหนุมานหายเข้าโรงไปจึงหยุดรัวแล้วตีเล่นไม้และเข้าไม้เดินต่อไป

หลังจากหนุมาน และชมพูพานหลบจากเข้าโรงไปแล้ว ผู้แสดงเป็นตัวองคตและนิลนง จะออกมาเดินตามกระบวนท่าเช่นเดียวกับหนุมานและชมพูพาน การตีทำของตะโพน และตีรัวของกลองทัดตอนหลบจาก จะเหมือนกับในตอนแรกทุกอย่างทุกขั้นตอนจนกระทั่งองคตและนิลนงที่หลบจากหายไป กลองจึงหยุดรัว แล้วตีเล่นไม้และเข้าไม้เดินต่อไป

หลังจากนั้นทั้งหนุมาน ชมพูพาน องคต และนิลนันท จะออกมาพร้อมกันอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งการออกมาในครั้งนี้ จะออกมาตรวจพลแบบฉาก ๒ และเดินไปตามกระบวนท่าจนกระทั่งจบการตรวจพลเพลงบรรเลงและขั้นตอนการบรรเลง การตีทำตะโพน การตีรัวของกลองทัดในการตรวจพลตอนนี้ ขอให้ดูคำอธิบายในข้อ ๘.๔

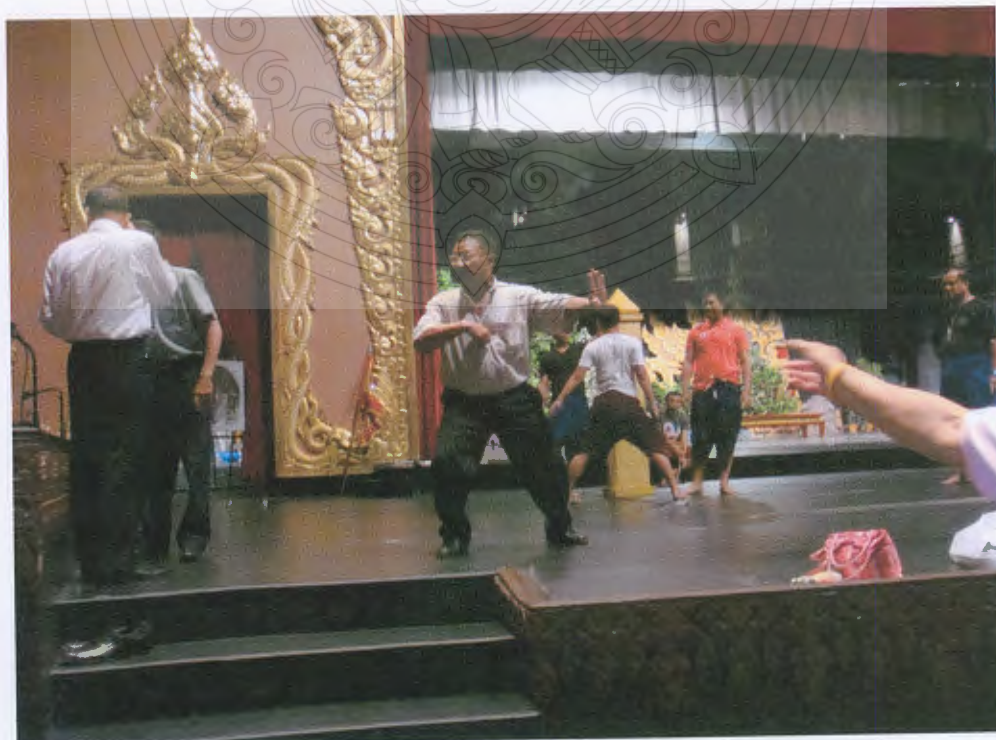

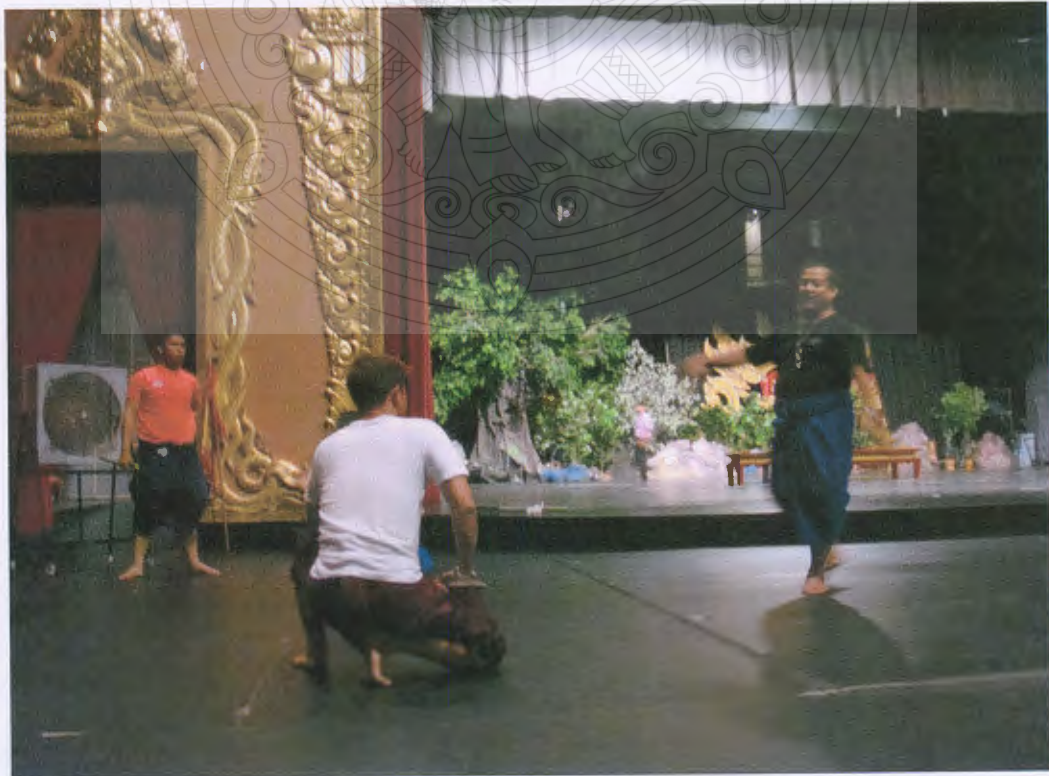
ภาพการประชุมก่อนดำเนินการทำงาน

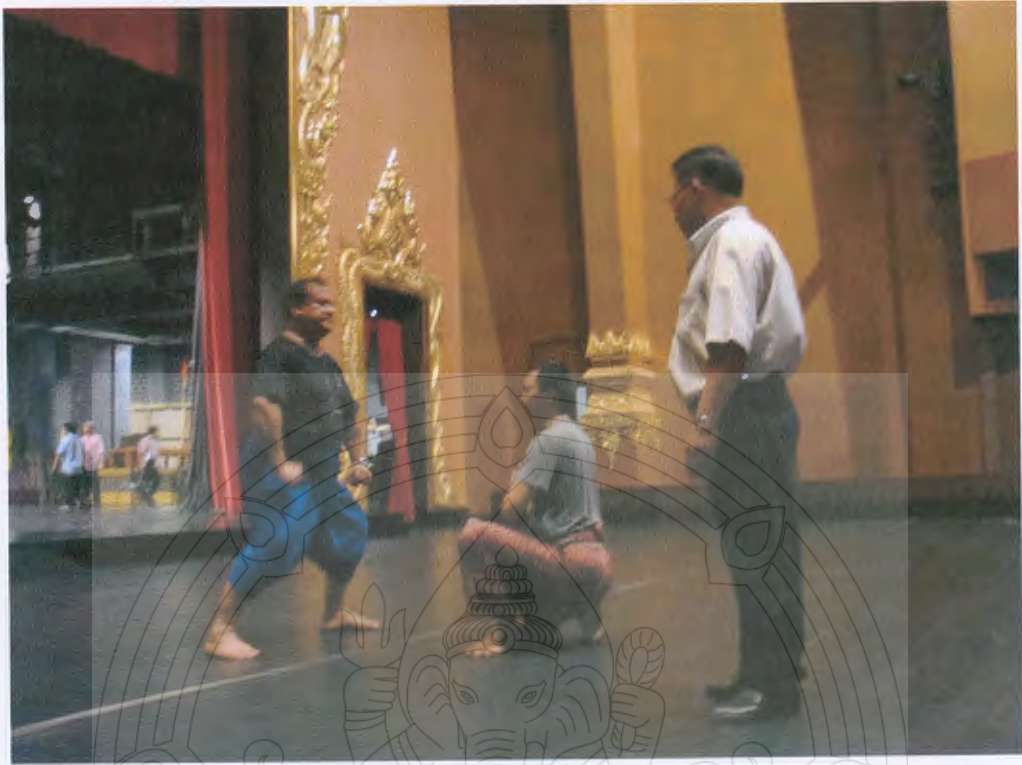

ภาพการฝึกซ้อมของพญาลิง

รำกลมพระนารายณ์ : นายธีรเดช กลิ่นจันทร์

นายสมเจตน์ ภูंना : รำเชิดจิ้งศรทะนง

เชิดนึ่งสรทะนง

เชิด ๒ ชั้น

5

9

13

17

เชิดชั้นเดียว

21

25

29

33

37

41

A musical score for a single melodic line, spanning measures 45 to 85. The notation is written on a single staff with a treble clef. The key signature is one flat (B-flat). The score is divided into systems of four measures each, with measure numbers 45, 49, 53, 57, 61, 65, 69, 73, 77, 81, and 85 marked at the beginning of each system. The melody consists of eighth and sixteenth notes, often beamed together in groups. There are several ties and slurs throughout the piece, indicating phrasing and continuation of notes across measures. A large, faint watermark of a Hindu deity, likely Lord Ganesha, is visible in the background of the page.

45

49

53

57

61

65

69

73

77

81

85

89

93

97

101

105

109

113

117 ศรทระนง

121

125

129

177

181

185

189

193

197

201

205

209

213

217

The image displays a musical score for a single melodic line, spanning measures 177 to 217. The notation is written on a single staff with a treble clef. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some measures featuring beamed sixteenth notes. A large, faint watermark of Lord Ganesha is visible in the background, centered behind the musical staff. The page number '5' is located in the top right corner.

221

225

229

233

237

241

245

249

253

257

261

The image displays a musical score for a single melodic line, spanning measures 221 to 261. The notation is written on a single staff in treble clef. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some measures featuring beamed sixteenth notes. A large, faint watermark of a Hindu deity, likely Lord Ganesha, is visible in the background, centered behind the musical staff. The watermark is circular and contains intricate details of the deity's face, trunk, and ornaments.

265

269

273

277

281

285

289

ครพระลักษณ

293

297

301

305

397

401

405

409

413

417

421 ครุส่าร้าง

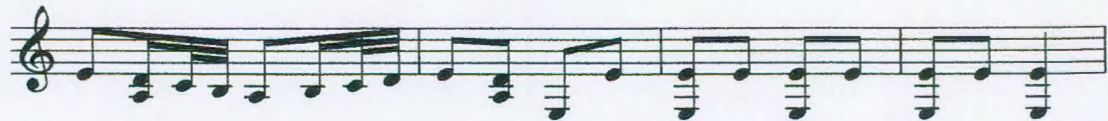
425

429

433

437 ร้าง

441

445

449

453

457

The image shows five musical staves, each with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The staves are numbered 441, 445, 449, 453, and 457. The music is written in a style that suggests a traditional Indian melody. The first four staves contain continuous melodic lines with various note values and rests. The fifth staff, starting at measure 457, shows a change in the melodic pattern, with some notes appearing to be sustained or tied across measures. A large, faint watermark of Lord Ganesha is visible in the background, centered behind the staves.

กราวนอก (ลิง)

This musical score is for a piece titled "กราวนอก (ลิง)" (Graw Nok (Ling)), which translates to "Outside Scale (Monkey)". It is written in 2/4 time and consists of 41 measures, organized into ten staves. The notation is in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The melody begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, and then a series of eighth and sixteenth notes. The score includes various musical notations such as beams, slurs, and rests. A large, faint watermark of a Thai deity, likely Lord Ganesha, is visible in the background of the score.

5

9

13

17

21

25

29

33

37

41

A musical score for a single melodic line, spanning measures 45 to 85. The notation is written on a single staff in treble clef. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The music consists of a continuous sequence of eighth and sixteenth notes, with some rests and occasional ties. A large, faint watermark of a Hindu deity, likely Lord Ganesha, is visible in the background of the page.

45

49

53

57

61

65

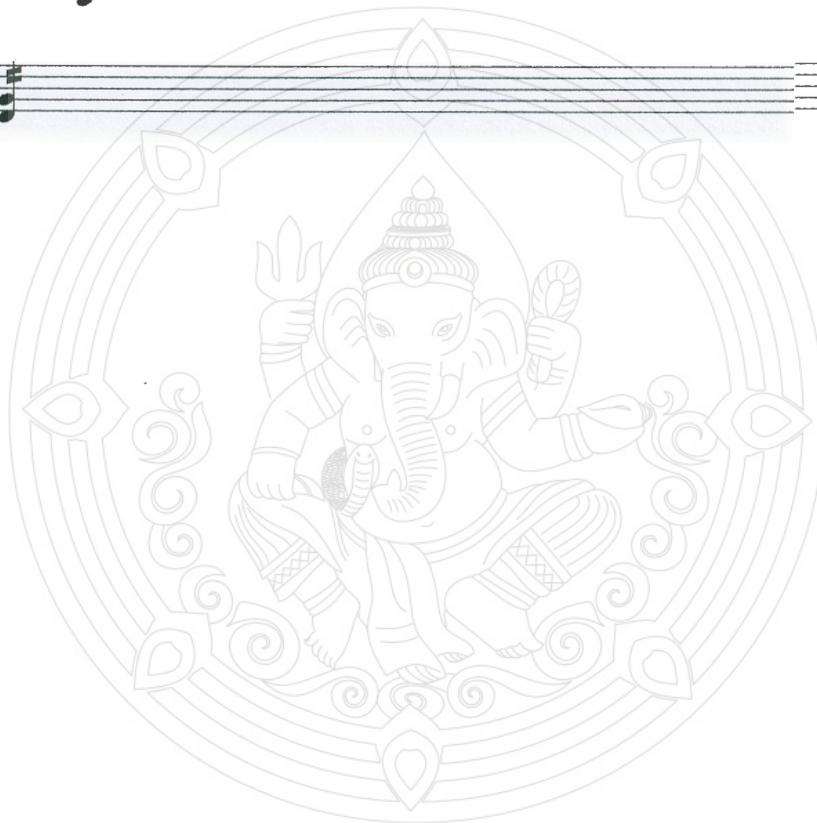
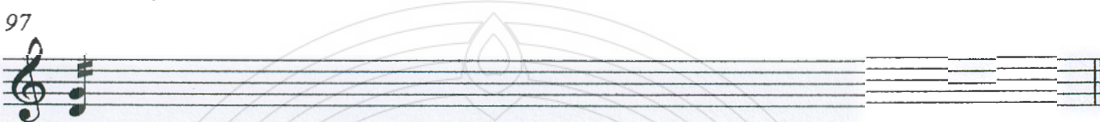
69

73

77

81

85

กรานอก (ลิง) 3

This musical score is for a piece titled "กรานอก (ลิง) 3" (Grano (Monkey) 3). It is written in 2/4 time and consists of 37 measures. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with a repeating pattern of eighth-note pairs. The score is presented on ten staves, with measure numbers 5, 9, 13, 17, 21, 25, 29, 33, and 37 marked at the beginning of their respective staves. A large, faint watermark of a Thai royal seal is visible in the background of the page.

5

9

13

17

21

25

29

33

37

41

45

49

53

57

61

65

69

73

77

This musical score is written on ten staves, each beginning with a measure number. The notation is in a single melodic line, likely for a flute or violin. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, as well as rests. A large, faint watermark of a deity is visible in the background of the page.

81

85

89

93

97

101

105

109

113

117

This musical score consists of ten staves of music, each beginning with a measure number. The notation is in a single melodic line on a five-line staff. The music is written in a key with one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The notes are primarily eighth and sixteenth notes, often beamed together in groups. There are occasional rests and some notes with stems pointing downwards. A large, faint watermark of a Hindu deity, likely Lord Venkateswara, is visible in the background of the page.

